

Олборшка Повеља

Charter of European Cities & Towns Towards Sustainability

(одобрена од стране учесника Европске конференције о одрживим градовима у Олборгу, Данској, 27. Маја 1994. године)

- Део I: Декларација: *European Cities & Towns Towards Sustainability*
Део II: Кампања одрживих градова Европе (*The European Sustainable Cities & Towns Campaign*)
Део III: Укљученост у процес Локална Агенда 21: Локални акциони планови у смеру одрживости (*Local Actions Plans Towards Sustainability*)

ДЕО I:

Декларација: *European Cities & Towns towards Sustainability*

I.1 Улога европских градова

Ми, европски градови и општине, потписници Повеље, изјављујемо да су кроз историју наши градови постојали и у оквиру свих прошлих империја и режима, и опстали као центри социјалног живота, носиоци економије, чувари културе, блага и традиције. Уз породице и суседе градови су основни елемент друштва и државе. Градови имају индустријске, трговинске, образовне и владине центре. Ми схватамо да су нас наш садашњи градски начин живота, посебно начини поделе рада и функција, употребе земљишта, саобраћаја, индустријске производње, пољопривреде, и рекреативних активности, као и његови стандарди учинили одговорним за многе еколошке проблеме са којима се човечанство суочава. Ово се посебно односи на 80% европског становништва које живи у градским срединама. Научили смо да је садашњи ниво употребе ресурса у индустријским земљама неприхватљив с обзиром на тренутни број становника, као и с обзиром на будуће генерације, без уништавања приподних богатстава. Убеђени смо да одрживи начин живота на планети није могућ без одрживих заједница. Локалне власти су близу решавања еколошких проблема у блиској сарадњи са грађанима и на основу подељене одговорности на свим нивоима у циљу добробити за цело људско друштво и природу. Дакле, градови су кључни “играчи” у процесу промене начина живота, производње и коришћења.

I.2 Поставке и принципи одрживости

Ми, градови и општине, схватамо да нам идеја одрживог развоја помаже да заснујемо наше стандарде живљења на постојећим капицитетима природе. Идемо за тим да усвојимо социјалну правду, одрживу економију и еколошку одрживост. Социјална правда се неминовно мора заснивати на економској стабилности и

једнакости, која изискује еколошку одрживост. Еколошка одрживост подразумева одржавање природног богатства. Захтева од нас да стопа употребе обновљивих материја, воде и енергије не пређе ниво на ком их природни систем још увек може поунити и да стопа употребе необновљивих ресурса не пређе ниво на ком би дошло до измене одрживих обновљивих ресурса. Еколошка одрживост такође подразумева да стопа емисије загађења не пређе ниво капацитета који ваздух, вода и земљиште могу да апсорбују. Даље, еколошка одрживост изискује и биодиверзитет; људско здравље; исто тако и квалитет ваздуха, воде и земљишта који одговара стандардима који ће обезбедити здравље и добробит, како људи, тако и животињског и биљног света.

I.3 Локалне стратегије у смеру одрживости

Ми смо убеђени да су град или општина најспособнији да изврше почетни утицај на многе социјалне, архитектонске, економске, политичке, природне ресурсе и еколошки дисбаланс, који уништавају наш савремени свет. Пошто је сваки град другачији морамо пронаћи своје сопствене начине да идемо у смеру одрживости. Треба да интегришемо принципе одрживости у све наше политике и да ојачамо адекватне локалне стратегије наших градова и општина.

I.4 Одрживост као креативни, локални процес који тражи баланс

Ми, градови и општине, препознајемо да одрживост није ни визија ни непроменљиво стање, већ креативан, локални процес који тражи избалансираност, а који улази у све области локалног одлучивања. То обезбеђује повратну спрегу у менаџмент града или општине који ће својим активностима довести урбани екосистем до баланса. Грађењем менаџмента на основу информација прикупљених у таквом процесу обезбедиће се да град ради као јединствена целина и да се манифестују утицаји свих значајних субјеката. Кроз такав процес град и његови грађани ће бити у могућности да направе избор међу информацијама. Кроз процес менаџмента који је заснован на одрживости, одлуке ће доносити не само они који представљају интересе тренутних интересних група („стејкхолдера“) већ и они који представљају интересе будућих генерација.

I.5 Решавање проблема путем спољних преговора

Ми, градови и општине, препознајемо да град или општина не могу себи дозволити да шире проблеме на веће средине или да их преносе у будућност. Дакле, сваки проблем или дисбаланс унутар града се мора локализовати (довести) до баланса на том нивоу, или мора бити апсорбован од неког већег ентитета на регионалном или националном нивоу. Ово је принцип решавања проблема путем спољних преговора. Имплементација овог принципа ће дати сваком граду или општини велику слободу да одреде природу својих активности.

I.6 Градска економија која води одрживости

Ми, градови и општине, схватамо да је природно богатство, као што су атмосфера, земљиште, вода и шуме, постало лимитирајући фактор нашег

економског развоја. Због тога ми морамо да инвестирамо у овај капитал. Приоритети су:

- Инвестирање у очување преосталог капитала, као што су залихе воде, земљиште, станишта ретких врста,
- Подстаћи раст природног капитала, тако што ће се смањити садашњи ниво експлоатација (нпр. необновљиве енергије),
- Напори да се природни капитал ослободи притисака ширењем “обрађеног” природног капитала, као што су паркови унутар града (ослобађају шуме од људи који траже одмор у зеленилу),
- Пораст употребе ефикасних производа, као што су енергетски – ефикасне зграде, еколошки пријатељски („*environmentally friendly*“) саобраћај.

I.7 Социјална једнакост за урбану одрживост

Ми, градови и општине, смо свесни да су сиромашни највише погођени еколошким проблемима (као што је бука, загађење ваздуха које долази од саобраћаја, нездрава домаћинства, недостатак отвореног простора) и да су најмање способни да их сами реше. Неједнака расподела добара доводи и до неодрживог понашања и истовремено отежава његову промену. Наша је намера да интегрисемо основне програме за људске социјалне потребе са еколошким проблемима, исто као и програме за бригу о здрављу, запослености, и домаћинствима. Ми желимо да учимо из ранијих искустава одрживог начина живота, тако да будемо у могућности да побољшамо квалитет живота грађана. Трудимо се да креирамо послове који ће доприносити одрживости заједнице и тако довести до смањења незапослености. Хоћемо да креирамо послове за које ћемо проценити да сваку пословну прилику чине одрживом, као и да подстакнемо дугорочне послове и дуготрајне производе, који су у складу са принципима одрживости.

I.8 Начини одрживог коришћења земљишта

Ми, градови и општине, схватамо важност ефективног коришћења земљишта и развијања планских политика од стране локалних власти, које усвајају стратегијски еколошки приступ свим плановима. Треба да користимо предност овог оквира за обезбеђење ефикасног јавног транспорта и енергије, који повећавају понуду, а истовремено одржавају развој у складу са људским потребама. Приликом предузимања оба обновљива урбана програма, унутар урбаних средина и у планирању нових предграђа, тражимо такву мешавину функција која ће смањити потребу за кретањем. Појмови изједначености регионалних независности треба да нам омогуће уравнотежен проток између градова и села, и да спрече градове да углавном експлоатишу ресурсе из околних подручја.

I.9 Одрживи начини кретања у урбаним срединама

Ми, градови и општине, ћемо се трудити да унапредимо приступ и да одржимо социјална добра и урбани начин живота, уз мање саобраћаја. Знамо да је за одрживе градове императив да редукују “насилне” видове кретања и да зауставе непотребну употребу моторних возила. Треба да дамо приоритет оним средствима

транспорта која су еколошки погодна (шетање, бицикли, јавни саобраћај) и да увођење ових средстава буде централна тачка приликом израде наших планова. Индивидуална моторна средства градског транспорта треба да буду и имају секундарну улогу у обезбеђењу приступа локалним службама и приликом одржавања економских активности града.

I.10 Одговорност за глобалну климу

Ми, градови и општине, схватамо да глобално загревање представља велики ризик за природу и животну средину будућих генерација, и да изискује одговарајуће мере које ће прво довести до стабилизације, а затим и до смањења ефекта стаклене баште у атмосфери што је пре могуће. Подједнако је важно да се заштите глобални ресурс биомасе, као што су шуме и фито-планктони, који играју важну, главну улогу у кружењу угљеника на земљи. Смањење издувних гасова од фосилног горива захтева политике и иницијативе базиране на усклађивању алтернатива и градске средине, као енергетског екосистема. Једине одрживе алтернативе су обновљиви енергетски ресурси.

I.11 Спречавање затрованости екосистема

Ми, градови и општине, смо свесни да се све више и више токсичних и штетних материја ослобађа у ваздуху, води, земљишту, храни, и представљају све већу претњу здрављу људи и екосистемима. Ми ћемо предузети све напоре да зауставимо будућа загађења и спречимо их у старту.

I.12 Локална самоуправа и предуслови

Ми, градови и општине, смо убеђени да имамо снагу, знање и креативни потенцијал да развијемо одрживе начине живљења и да направимо од наших градова одрживе градове. Као демократски изабрани представници наших локалних заједница ми смо спремни да преуземо одговорност за реорганизацију наших градова и општина у смеру одрживости. Обим до ког ће градови и општине моћи да се шире у овом смеру зависи од тога обима самоуправних права која су дата локалној власти, у складу са принципом субординације. Главно је да се довољно моћи остави власти на локалном нивоу и да им се да солидна финансијска основа.

I.13 Грађани као кључни актери и укљученост заједнице

Ми, градови и општине, обавезали смо да прихватимо Агенду 21, главни документ усвојен на Светском самиту у Рио де Жанеиру и да радимо са свим секторима наших заједница – грађанима, интересним групама, бизнисменима – приликом развијања наших ЛА 21 планова. Прихватили смо одговорност, на основу апела Петог еколошког акционог програма Европске Уније “Према одрживости” (European Union’s Fifth Environmental Action Program “*Towards Sustainability*”), да одговорност приликом имплементације програма буде подељена између свих сектора заједнице. С обзиром на то, ми ћемо засновати свој рад на сарадњи између свих актера који су укључени. Осигураћемо да сви грађани и

заинтересоване групе имају приступ информацијама и да су у могућности да учествују у локалном процесу доношења одлука. Пронаћи ћемо могућности за едукацију и обуку у вези са одрживости, не само за широку јавност већ и за изабране представнике локалних власти и особље општине.

I.14 Инструменти и средства градског менаџмента који воде одрживости

Ми, градови и општине, залажемо се да се у градском менаџменту користе политичка и техничка средства и инструменти који имају екосистемски прилаз. Искористићемо предност широког обима средстава који укључује и оне за: сакупљање и прослеђивање података о животној средини, еколошко планирање, регулацију, економију, комуникацију (као што су директиве, таксе, казне), као и механизме за подизање јавне свести, укључујући и учешће јавности. Покушаћемо да успоставимо нови систем буџета за заштиту и унапређење животне средине. Знамо да наше напоре који се односе на прављење политике и контролу, посебно систем еколошког мониторинга, процене утицаја, прорачуна, уравнотежења и извештавања морамо да заснујемо на различитим врстама индикатора, укључујући и оне који се тичу квалитета урбане средине, протока у урбаним срединама, и као најважнијем – индикатору одрживости градских система.

Ми, градови и општине, прихватамо да је читав низ политика и система, који су довели до позитивних еколошких последица, успешно примењен у многим градовима широм Европе. Како било, док су ови инструменти вредна средства за редуковање неодрживости, они не могу сами да промене неодрживи смер једног друштва. Али још увек, уз постојање јаке еколошке основе, градови су у одличној позицији да предузму важан корак у интеграцији ових политика и активности у управљачки процес ради одржавања локалних урбаних економија у свеобухватном процесу одрживости. У овом процесу, позивамо да се развију сопствене стратегије, да се испробају у пракси и поделе искуства.

ДЕО II

Европска кампања одрживих градова (*The European Sustainable Cities & Towns Campaign*)

Ми, европски градови и општине, потписници ове повеље, треба да идемо заједно напред у смеру одрживости, кроз процес учења из искустава и успешних локалних примера. Треба да подстичемо једни друге да се успостављају дугорочни локални акциони планови (Локалне Агенде 21), чиме ћемо ојачати сарадњу међу нашим властима, и да повезујемо овај процес са активностима Европске Уније, на пољу градских средина. При томе ми иницирамо Европску кампању одрживих градова, која ће подстицати и подржавати места и градове у њиховом раду у смеру одрживости. Почетна фаза ове кампање ће трајати две године и када се она успешно заврши треба да се одржи Друга европска конференција о одрживим градовима (1996.године).

Позивамо све локалне власти, било градове, општине или округе и сваку европску мрежу локалних власти да се придружи овој кампањи, тако што ће потписати и усвојити ову Повељу.

Молимо све главне мреже локалних власти Европе да преузму координацију кампање. Координациони комитет ће бити састављен од представника ових мрежа. Аранжмани ће се правити за оне локалне власти које нису чланице ниједне мреже. Предвиђамо да активности Кампање буду следеће:

- обезбеђење међусобне подршке између европских градова и општина приликом креирања, развоја и имплементације политика у смеру одрживости
- сакупити и ширити информације о добрим примерима урађеним на локалном нивоу
- промовисати принципе одрживости и код других локалних власти
- придобити нове потписнике за Повељу
- организовати годишњу “Награду за одрживи град”
- формулисати политичке предлоге за Европску комисију
- обезбиједити податке за Извештај одрживих градова који прави Експертска група за градске средине
- подржати локалне креаторе политике у имплементацији одговарајућих препорука и прописа Европске Уније
- издавање билтена Кампање

У циљу вршења ових активности мора се основати координација кампање. Морамо позвати и друге организације да активно подрже Кампању.

ДЕО Ш

Укључивање у процес Локална Агенда 21: Локални акциони планови у смеру одрживости

Ми, европски градови и општине, потписници Повеље, потписивањем ове Повеље и придруживањем Европској кампањи одрживих градова, zaloжили смо се да успоставимо консензус унутар наших заједница о Локалној Агенди 21, до краја 1996.године. Ово ће бити у складу са са Поглављем 28 Агенде 21, која је усвојена на Светском самиту у Риу, јуна 1992.године. Путем наших локалних акционих планова ми ћемо допринети имплементацији Петог еколошког акционог програма Европске Уније “Путем одрживости”. Локална Агенда 21 треба да се развија на основама датим у делу И ове Повеље.

Предлажемо да процес припремања локалног акционог плана треба да укључи следеће фазе:

- препознавање постојећих планских и финансијских оквира, као и других планова и програма
- систематска идентификација проблема и њихових последица, путем средстава широког консултовања јавности
- утврђивање приоритетних циљева на основу идентификованих проблема
- креирање представе о одрживој заједници, путем учешћа свих сектора друштва у томе
- разматрање и процена алтернативних стратегијских могућности
- успостављање дугорочног локалног акционог плана у смеру одрживости, који укључује циљеве који се могу мерити

- планирање имплементационог плана, што ће укључити и распоред и поделу одговорности између партнера
- успостављање система и процедура за мониторинг и извештавање у вези са имплементацијом плана.

Ми ћемо морати да преиспитујемо адекватност и ефикасност међународних споразума локалних власти за развијање процеса Локалне Агенде 21, који укључују и дугорочне локалне акционе планове у смеру одрживости. Можда ће бити потребни напори да се побољша организованост, преиспитивање политичких споразума, административна процедура, корпоративни и интердисциплинарни рад, расположиви људски ресурси и сарадња између власти, укључујући и друштва и мреже.

Потписано у Олборгу, Данској, 27 Маја 1994.